

شناسایی ارقام مقاوم و حساس یونجه (*Medicago sativa*) به علف هرز انگل سس زراعی (*Cuscuta campestris*)

امین کریم زاده^۱، سعیده ملکی فراهانی^۲، فریبا میقانی^۳، محمدحسین فتوکیان^۴

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد زراعت، دانشگاه شاهد تهران

۲- اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد

۳- عضو هیئت علمی بخش تحقیقات علف‌های هرز، موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور

a.karimzade.f@gmail.com

چکیده

یونجه مهم‌ترین گیاه علوفه‌ای از نظر ارزش غذایی و عملکرد محسوب می‌شود. پروتئین بالا به همراه مواد خشکی کم این گیاه، آن را در ردیف گیاهان استراتژیک دنیا قرار داده است. علف‌هرز انگل سس یکی از مهم‌ترین علف‌های هرز مزارع یونجه محسوب می‌شود. با توجه به اینکه یونجه جزو گیاهان علوفه‌ای مهم می‌باشد و اهمیت فراوانی در تغلیف دام دارد، تعیین رقم یا ارقام مقاوم به سس در میان ارقام یونجه کمک شایانی به افزایش عملکرد این گیاه علوفه‌ای می‌کند. به این منظور، آزمایشی در سال ۱۳۸۹ به صورت کرت خرد شده در زمان در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی با ۳ تکرار در مزرعه پژوهشی دانشکده کشاورزی دانشگاه شاهد انجام شد. تیمارهای آزمایش شامل ۱۲ رقم یونجه بودند. تمامی رقمها در تمام کرتها به یک میزان به سس آلوده شدند. نتایج نشان داد در میان رقمهای کشت شده رقم محلی "همدانی" حساس‌ترین و رقم "فائو" و "قره یونجه" مقاوم‌ترین رقم به سس بودند.

واژه‌های کلیدی: یونجه، علف‌هرز، سس

Identification of alfalfa (*Medicago sativa*) cultivars resistant and sensitive to dodder (*Cuscuta campestris*)

Amin Karimzadeh¹, Saeideh Maleki Farahani², Fariba Meighani³, Mohammad Hosein Fotokian⁴

1-M.Sc.of Agriculture Science

۲- Members of scientific boards of University Shahed of Tehran

۳- Member of scientific board of Iranian Research institute of Plant Protection

Abstract

Alfalfa is the most important forage plants in term of nutritional value and yield. High protein and low meaty put this plant in row of strategic crops in the world. Dodder is one of the most important weeds of alfalfa. Given that alfalfa is one of the most important forage plant and have a high importance in animal why, the identification of resistant varieties to dodder have useful to increase the yield of this plant. Therefore, an experiment was conducted during ۲۰۱۰ by split plot in the time in a complete randomized block design with ۳ replications at the research farm of Shahd Agricultural University. Treatments were ۱۲ varieties alfalfa. All varieties in all plots were contaminated with dodder to a same level. The results showed that among the cultivars, the most sensitive cultivar was Hamedani and FAO and Ghareyomge were the most tolerant varieties.

Key words: alfalfa, weed, dodder

مقدمه

یکی از مشکلات عمده کاشت و دستیابی به عملکرد بالای گیاهان علوفه‌ای بویژه یونجه، رشد و گسترش علف‌های هرز در این محصول با ارزش می‌باشد. علف‌های هرز با رقابت برای کسب آب، غذا، فضا، نور و دی‌اکسیدکربن باعث کاهش رشد، کاهش ارزش غذایی و افزایش هزینه‌های تولید یونجه می‌شوند (موسوی، ۱۳۸۷). سس یکی از مهم‌ترین علف‌های هرز مزارع یونجه محسوب می‌شود که فاقد برگ و کلروفیل است و برای زنده ماندن کاملاً وابسته به میزبان است (راشد محصل، ۱۳۸۵). سس با وارد کردن اندام‌های مکنده به داخل آوندهای میزبان، از شیره پرورده آن استفاده می‌کند. این پدیده باعث کاهش رشد میزبان می‌شود و عملکرد آن را تا ۵۰ درصد کاهش می‌دهد (رستگار، ۱۳۸۴). حضور سس در برخی از موارد، باعث نامطبوع شدن طعم علوفه نیز می‌شود (Mcritchie, ۱۹۹۰). علاوه بر این، سس باعث ضعیف شدن و مستعد شدن یونجه برای ابتلا به آفات، بیماریها و افزایش تاثیر تنش‌های محیطی می‌شود (مداح، ۱۳۶۴). علف‌کشهای شیمیایی یکی از راه‌های کنترل علف‌های هرز می‌باشند، اما مصرف بیش از حد آنها، سبب آلودگی خاک و آب، شیوع بیماری و در برخی از موارد از بین رفتن گیاه اصلی و بروز مقاومت به علف‌کش‌ها می‌شود. روش‌های غیر شیمیایی کنترل علف‌های هرز از نظر اقتصادی و اکولوژیکی حائز اهمیت هستند.